

KULTURHUS RAPPORTEN

Sammen om kulturen

SAMMEN OM FREMTIDENS VÆRDIFULDE KULTURUDBUD I REGION SYDDANMARK

SAMMEN OM KULTUREN

/Aktiviteter _med_
mad i fokus:* Quiz & tartelet ter
Syng sam men: film og\
spisning_Læs bogen og drik kaffe
/med for_ fat teren* Kon_ cert mid_dag,
koncert menu Fæl_ %les spis_ning og fælles_
sang Mæ _nd enes mad klub Unge spis er\
sam men Herre* klub med fælles spis_ ning
#Ven_ ligbo _erne Mad_ Mek ka Spise pau_ se
for* frivil_ lige Her /re/ klub med fæl les _*
/spis ning \Akti vi #te_ter, du selv kan starte
Ke _ra mik_ værk sted Glas værk sted let
Foren ings værk sted Vi strik ker og hæk
ler sam men Work sho_ ps Vin %&/ Vinyl
/Fars fede bar _sel Lat _ter klub_ben Brid ge klub
B_ ræt spil Lop pe mark ed LG BT
*Q IA+ Net værk Ung% doms \klub Fri vil/ lige
\Mu _si/ \kant _er på spil De/ _mo krati Fit/
ness Po litiske mød _er og* ar* range men ter
Gene ral_ for _sam ling ESG Work _shop Sam ar/
\bejds_part nere* Borger drev \ne fæl les_ // ska
ber Svend #-vi der elsker film Udstil ling_ #er Ro_
\bot & Sci_ence Fest_ ival Jule banko Fest _er Akti*
vi te ter, hvor du del tag er ak_tivt:
Fab lab/ %Biolab Up/ cycling Jule gave//
værk sted Krea café Mak_ er /space Fab
Lab Tek_ no logiv_ ærk sted _et* Pile
\flet værk sted Glas_ værk sted Sy-
værk sted Hånd sy ning/ Patch _work Krea#
tiv* torsdag Skaf\ tevæv _ning Har_ry Pot
ter\ Fan_ klub \Akti _vit et er, hvor
du san _ser: Film visning Bib_ lioteks
bio* gra fen _CPH DO KS
\Film festival _Kara oke_ Talk/
Livetalk Comedy _Banko*
*Klarsyns _aften%

1.0 INDLEDNING OG BAGGRUND

- 1.1 INDLEDNING - ET KULTURELT SAMMENHÆNGENDE SYDDANMARK
- 1.2 BAGGRUND - ET FÆLLES REGIONALT AFSÆT
- 1.3 EN EMPIRISK KORTLÆGNING
- 1.4 HVAD ER ET KULTURHUS?
- 1.5 AFGRÆNSNING: TYPER AF KULTURHUSE EKSKLUDERET FRA KORTLÆGNINGEN

2.0 FAKTA OM KULTURHUSENE

- 2.1 OVERBLIK - HVEM ER DE SYDDANSKE KULTURHUSE?
- 2.2 AKTIVITETER OG DELTAGELSESFORMER
- 2.3 BRUGERE OG ENGAGEMENT - LOYALITET, UDFORDRINGER OG POTENTIALER
- 2.4 KULTURHUSENE SOM MØDESTEDER - OM VÆRTSKAB OG MENNESKELIGE RELATIONER
- 2.5 ANALYTISK OPSAMLING

3.0 SAMARBEJDE OG FÆLLES STEMME

- 3.1 SAMARBEJDE OG NETVÆRK - "VI DELER KULTUREN"
- 3.2 KOMMUNIKATION OG SYNLIGHED - FÆLLES STEMME, FÆLLES FORTÆLLING
- 3.3 SAMARBEJDET SOM LØFTESTANG FOR UDVIKLING
- 3.4 ANALYTISK OPSAMLING

4.0 FRIVILLIGHED OG DELTAGELSE

- 4.1 FRIVILLIGHED, RESSOURCER OG BÆREDYGTIGHED - KULTURHUSENES GRUNDSTOF OG AKILLESHÆL
- 4.2 FRIVILLIGHED OG FÆLLESSKAB - TO SIDER AF SAMME MØNT
- 4.3 KULTUR OG TRIVSEL - SUNDHED I ET SOCIALT PERSPEKTIV
- 4.4 ANALYTISK OPSAMLING

5.0 FREMTID OG ANBEFALINGER

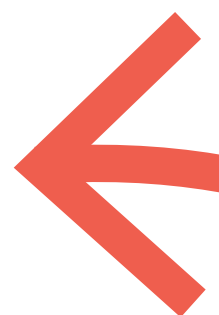
- 5.1 FREMTIDSDRØMME - FRA LOKALE ILDSJÆLE TIL TVÆRKOMMUNAL BEVÆGELSE
- 5.2 ANBEFALINGER FRA KULTURHUSENE
- 5.3 AFSLUTNING - ET KULTURELT SAMMENHÆNGENDE SYDDANMARK
- 5.4 PILOTPROJEKTETS PRODUKTER - FRA KORTLÆGNING TIL FÆLLES DIGITAL INFRASTRUKTUR
- 5.5 PERSPEKTIV
- 5.6 ANALYTISK OPSAMLING

6.0 SAMMEN OM KULTURENS FREMTID

“Vi er stedet, hvor folk mødes, skaber og føler sig som en del af noget større. Det handler ikke kun om kultur – det handler om liv.”

1.0

INDLEDNING OG BAGGRUND

1.1 INDLEDNING - ET KULTURELT SAMMENHÆN- GENDE SYDDAN- MARK

Overalt i Region Syddanmark summer det af liv i de lokale kulturhuse. Her mødes mennesker på tværs af generationer, kompetencer og baggrunde – for at skabe, deltage og dele. De syddanske kulturhuse er både **professionelle kulturinstitutioner og lokale samlingssteder**, hvor kultur, fællesskab og trivsel mødes.

Kulturhusene spiller i dag en central rolle i kulturliv og andre nationale dagsordener. De styrker **bosætning, trivsel, sundhed og**

sammenhængskraft – og bidrager til et lokalt demokrati, hvor borgere får mulighed for aktivt at forme deres egne fællesskaber. Som en leder udtrykte det i undersøgelsen:

“Vi er stedet, hvor folk mødes, skaber og føler sig som en del af noget større. Det handler ikke kun om kultur – det handler om liv.”

Denne rapport præsenterer de vigtigste indsigter fra kortlægningen af kulturhuse i Region Syddanmark baseret på spørgeskemabesvarelser, workshops, kvalitative interviews og dialoger med kulturhuse på tværs af regionen. Citater anvendt i rapporten er alle fra pilotprojektets empiriske datagrundlag bestående af workshops, kvalitative case interviews, spørgeskemaer og vidensresearch. Citaterne i rapporten er altså alle fra de deltagende kulturhuse i projektet.

1.2 BAGGRUND - ET FÆLLES REGIONALT AFSÆT

Pilotprojektet *Sammen om fremtidens værdifulde kulturbedbud i Syddanmark* er etableret i et partnerskab mellem **Spinderihallerne i Vejle, Kulturmaskinen i Odense og Region Syddanmark**. Aftalen, indgået i december 2024, har som formål at:

- styrke samarbejdet og videndelingen mellem regionens kulturhuse,
- understøtte kulturhusenes rolle som både **professionelle kulturaktører og lokale fællesskabsaktører**,
- og skabe grundlag for konkrete anbefalinger, der kan forankre arbejdet regionalt.

Projektet bygger på en erkendelse af, at **kulturhusene i dag løfter en langt bredere samfundsopgave** end blot at formidle kunst og kultur. De skaber trivsel, fællesskab og deltagelse – og fungerer som lokale kraftcentre, hvor mennesker mødes for at udtrykke sig, lære og finde fællesskab.

/ KULTUR

1.3 EN EMPIRISK KORTLÆGNING

I første fase af projektet er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt kulturhuse i Region Syddanmark.

Ud af omkring **160 identificerede huse har 28 deltaget aktivt**. Kortlægningen af kulturhuse er ikke fuldkommen. Dels på grund af pilotprojektets tidsperspektiv, dels fordi det er et dynamisk felt, hvor huse falder fra og opstår på tværs af kronologi og kontekst. Mange kulturhuse har en høj grad af frivillighed, hvilket kan være med til at forklare, at svarprocenten ikke er højere. Det kræver et omfattende opsøgende arbejde blot at kortlægge og samle husene – og endnu mere at engagere dem i en fælles indsats. Mange huse drives af frivillige kræfter med begrænsede ressourcer og tid, hvilket

gør det vanskeligt at sikre bred deltagelse. For at imødekomme dette består pilotprojektet af dybdegående kvalitativt arbejde i form af et workshop-forløb og case interviews, der har givet datagrundlaget et nuanceret billede af både **husenes aktiviteter, brugere, udfordringer og udviklingsønsker**.

Ud af dette arbejde er der derudover udarbejdet konkrete redskaber, der kan bidrage til kulturhusenes erfaringsudveksling og imødekomme nogle af de ønsker, husene har udtrykt i projektet. Disse redskaber består af en visuel kortlægning og en kulturhusordbog samt en forsøgsudgave af en Kulturhusbot (uddybes i afsnit 5.4).

1.4 HVAD ER ET KULTURHUS?

Kortlægningen tager afsæt i RECcORD-projektets definition af kulturhuse:

“Et kulturhus er, generelt set, en særlig type af kulturinstitution, der ofte kombinerer kunst og kreative aktiviteter (med rum og tekniske faciliteter til udstillinger, prøver, forestillinger, værksteder) med et fokus på mangfoldighed (en variation af aktiviteter, brugere og brugergrupper). Kulturhuse tilbyder åbne og fleksible rum og kombinerer kulturelle og sociale aktiviteter såvel som professionelle og amatøraktiviteter. De lægger stor vægt på borgernes engagement, på at involvere frivillige og på at være åbne for bottom-up initiativer. De har ofte et relativt lille budget (finansieret af offentlige og evt. private midler samt egenindtægter) og er normalt tæt knyttet til deres lokalsamfund.”

(RECcORD – Rethinking Cultural Centres in a European Dimension, Final Project Report, s. 2-3).

Denne definition blev operationaliseret i kortlægningen ved at inkludere kulturhuse, der opfyldte mindst tre af følgende seks kriterier, som blev defineret i DELTAG-rapporten, og som kortlægningen tager sit udspring i:

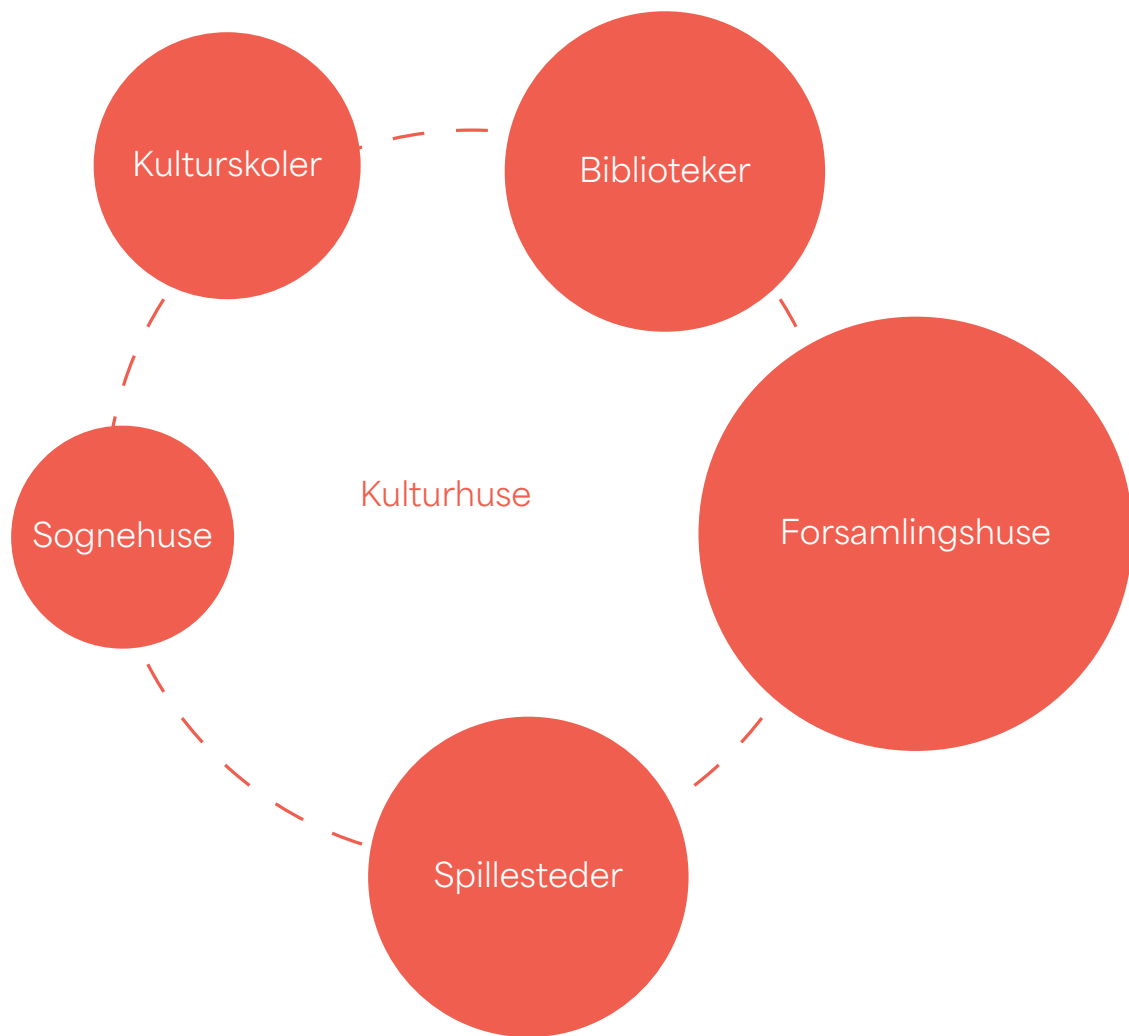
1. Tilbyder åbne værksteder og faciliteter til kunstnerisk og kulturel aktivitet.
2. Mulighed for borgerinitierede aktiviteter.
3. Involverer borgere aktivt i sociale og kulturelle aktiviteter.
4. Rummer både professionelle og amatørbaserede aktiviteter.
5. Kombinerer sociale og kulturelle formål og aktiviteter.
6. Fokuserer på mangfoldighed (forskellige aktiviteter, forskellige brugere og/eller forskellige brugergrupper).

I tillæg til DELTAG-rapporten har kortlægningen taget udgangspunkt i bl.a. samtaler med kulturkonsulenter i kommunerne sammenholdt med offentlig tilgængelige hjemmesider og oversigter som for eksempel KultuNaut.

1.5 AFGRÆNSNING: TYPER AF KULTURHUSE EKSKLUDERET FRA KORTLÆGNINGEN

I kortlægningen er der foretaget en bevidst afgrænsning af, hvilke typer af kulturinstitutioner der indgår. Følgende typer er ekskluderet, da de ikke opfylder kriterierne for kulturhus, som defineret i projektet:

- **Biblioteker**
Selvom flere biblioteker fungerer som kulturhuse eller er organisatorisk knyttet til dem, er rene biblioteker udeladt. De har allerede en tydelig institutionel identitet, modtager offentlig støtte og opererer ud fra en anden dagsorden. Enkelte biblioteker er dog medtaget, hvis de rummer faciliteter og aktiviteter, der lever op til kriterierne om borgerinddragelse, bottom-up initiativer og demokratisk dannelse.
- **Spillesteder og biografer**
Lokale spillesteder og biografer kan fungere som samlingssteder, men er fravalgt, da deres primære formål ikke er at understøtte borgerinitierede, mangfoldige og inddragende kulturaktiviteter.
- **Sognehuse**
Sognehuse kan have lignende funktioner som kulturhuse, men er udeladt, da de har en klart defineret identitet og finansiering via folkekirken.
- **Skoletilbud**
Udvalgte ungdomstilbud og kulturskoler har karakter af kulturhus. De er frasorteret i denne undersøgelse, da de ofte er brugerbetalt tilbud, hvorfor de går under en anden lovgivning og dagsorden inden for skole- og fritid.
- **Forsamlingshuse**
Forsamlingshuse varierer betydeligt i akti-

vitetsniveau og lokal forankring. De er kun medtaget, hvis de opfylder minimum tre af de fastsatte kriterier for kulturhus.

Ovenstående område indgår ikke i vores undersøgelsesfelt, da det allerede er kendetegnet ved en etableret organisering, fastlagt sagsorden og gældende lovgivning. Alligevel befinder vi os i et landskab præget af hybrider og gråzoner, hvor eksempelvis biblioteker er fusioneret med lokale kulturhuse eller fungerer som paraplyorganisationer for flere huse.

I dette projekt har vi valgt at inkludere en bred gruppe af forsamlingshuse, selvom grænse- dragningen er kompleks. Udvælgelsen har beroet på en kvalificeret – og til dels subjektiv – vurdering af husets aktiviteter og graden af brugerinvolvering. Nogle forsamlingshuse fungerer primært som udlejningslokaler til private fester, mens andre er aktive lokale mødesteder

med værkstedsaktiviteter, fællesspisning og selvetablerede fællesskaber.

Vi vurderer, at disse huse løfter en opgave, der er lige så væsentlig som de større kulturhuse. De besidder værdifuld erfaring med at engagere frivillige og skabe nærværende arrangementer – viden, der er central for udviklingen af kulturarbejdet. Samtidig kan disse mindre huse have gavn af at indgå i større netværk, hvor de kan trække på driftserfaring fra mere etablerede aktører.

I projektet *Sammen om Kulturen* har det især været små og mellemstore kulturhuse, kendetegnet ved en begrænset fast medarbejderstab og en høj grad af frivillighed, der har vist interesse for at indgå i et samarbejde på tværs af et større netværk.

2.0

FAKTA OM KULTURHUSENE

2.1 OVERBLIK - HVEM ER DE SYDDANSKE KULTURHUSE?

Kulturhusene i regionen spænder vidt. De ligger i både land- og bykommuner og er **godt fordelt geografisk**, med en særlig koncentration omkring Odense og det sydøstjyske område. Et kulturhus er byens fælles stue – et åbent og mangfoldigt sted, hvor mennesker mødes om kultur, kreativitet og fællesskab. Her er der plads til både strikkeklub og demokratisk samtale, fastelavnsfest og fællesspisning, værksted og kaffepause. Du kan være med – som deltager, skaber eller bare nysgerrig gæst. Et kulturhus er ikke én ting, men mange – og det er netop dét, der gør det til noget særligt.

Flere af husene er **store i fysisk omfang** – ofte mellem 500 og 1.000 m² – og mange holder til i tidligere industribygninger, som er blevet transformeret til fleksible kultur- og samlingsrum.

“Vi har liv i de gamle mure – og de fortæller stadig historie, men nu handler den om fællesskab.”

Husene drives overvejende i **hybridform**: med både ansatte og frivillige. Denne kombination skaber handlekraft, men gør dem også sårbare over for udsving i ressourcer og kontinuitet. Fi-

nansieringen er typisk sammensat af **egenindtægter, kommunal støtte og fondsmidler**, og udlejning og kontingenter udgør en vigtig del af den lokale økonomi.

Det samlede billede er, at de syddanske kulturhuse rummer **en mangfoldighed af formater, driftsmodeller og fællesskaber** – men samtidig deler en grundlæggende ambition:

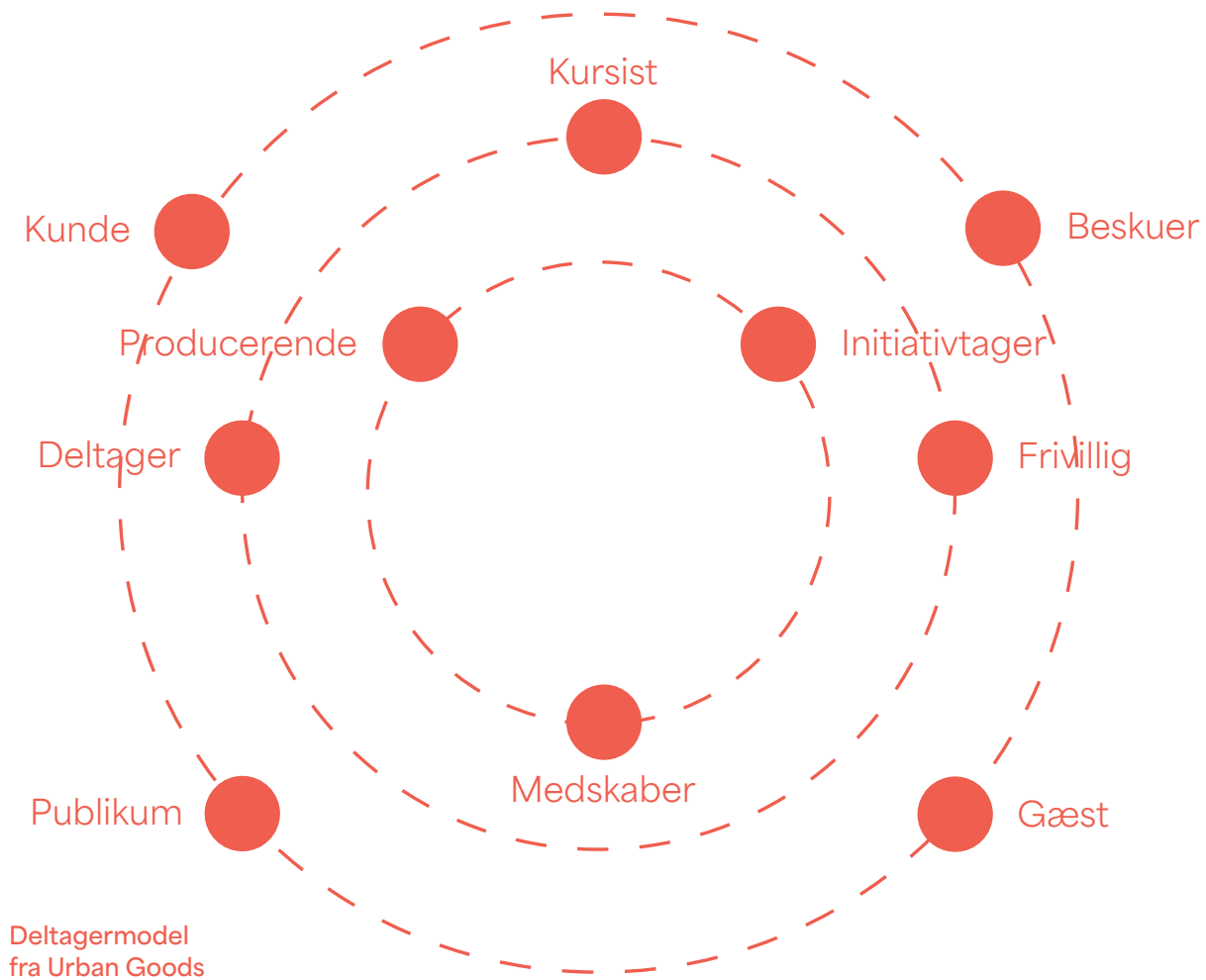
At skabe rum, hvor mennesker mødes for at skabe mening, kreativitet og fællesskab.

2.2 AKTIVITETER OG DELTAGELSESFORMER

Kulturhusene i Region Syddanmark rummer en bemærkelsesværdig bredde i deres aktiviteter. Fra koncerter, foredrag og workshops til fællesspisning, bevægelse og borgerdrevne projekter – paletten spænder fra den professionelle kulturproduktion til det helt nære, sociale møde.

Undersøgelsen viser, at denne bredde ikke blot er et udtryk for mangfoldighed, men for **husenes bevidste strategi om at være inkluderende, lokale samlingspunkter**, hvor alle kan finde et udgangspunkt for deltagelse.

“Vi forsøger at skabe aktiviteter, der favner både dem, der kommer for at opleve, og dem, der kommer for at skabe.”

De fleste huse opererer inden for alle tre lag i **Urban Goods' deltagermodel**: fra den yderste cirkel med publikumsaktiviteter som koncerter og forestillinger, til den midterste med værksteder og fællesspisning – og helt ind til den inderste, hvor borgere bliver **aktive medskabere**. Den bredde er en styrke, men også en udfordring. For mange kulturhuse oplever, at de **mangler tid og ressourcer til at løfte den dybeste deltagelse** – hvor borgere ikke blot deltager, men tager ejerskab.

“Det kræver både overskud og en fast struktur at få folk til at blive medskabere. Vi vil gerne mere af det, men vi løber stærkt.”

Analysen viser, at de fleste huse i dag har et solidt greb om de ydre og midterste lag i deltagermodellen – og her ligger store muligheder for at **udvikle samarbejder mellem husene**. Et hus, der har stærk erfaring med borgerdrevet produktion, kan fx inspirere et andet, der primært tilbyder kulturelle events.

Netop **videndeling og skalering af succesfulde aktiviteter** er et centralt mål i aftalen bag pro-

jektet. Ved at systematisere og dele de gode erfaringer kan et struktureret arbejde løfte kulturhusene samlet – i stedet for at hvert hus skal opfinde løsningerne på ny.

“Vi vil gerne vide, hvad de andre gør – og hvordan de gør det. Det kunne spare os for mange forsøg og give os nye idéer.”

Denne udtalelse illustrerer en klar tendens: **Kulturhusene ønsker at samarbejde om udvikling af aktiviteter** både gennem tematiske partnerskaber og gensidig inspiration.

Det er en oplagt anledning til at understøtte det tværgående netværk, som allerede efterlyses i empirien, og som kan sikre **en fælles, lærende infrastruktur for kulturhusene i Syddanmark**.

Et sådant netværk eksisterer allerede gennem bl.a. Kulturhusene Danmark (KHID). Det er erfaringen fra dette pilotprojekt, at hvis husene ikke allerede er medlem af KHID, skyldes dette enten manglende kendskab, eller et bevidst fravalg på grund af pris og økonomisk prioritering. Pilotprojektet anbefaler derfor på baggrund af kulturhusenes ønsker enten at etablere et gra-

“Vi vil gerne have de unge ind – ikke kun som gæster, men som medskabere. De skal kunne se, at kulturhuset er deres sted.”

tis netværk for kulturhuse – eller opprioritere arbejdet i at synliggøre allerede eksisterende netværk, og gerne netværk, der spænder regionalt – eftersom nærhedsprincippet er væsentligt for husene.

2.3 BRUGERE OG ENGAGEMENT – LOYALITET, UDFORDRINGER OG POTENTIALER

Kulturhusene når i dag et bredt publikum, men billedet er ikke jævnt fordelt. De fleste huse beskriver deres brugergrupper som **primært voksne og ældre**, mens **unge** fortsat er svære at engagere. Alligevel er der et stærkt ønske om fornyelse og yngre deltagere – ikke kun som et demografisk spørgsmål, men som et strategisk behov for husenes langsigtede bæredygtighed.

“Vi vil gerne have de unge ind – ikke kun som gæster, men som medskabere. De skal kunne se, at kulturhuset er deres sted.”

Udfordringen med at tiltrække unge kan læses i flere lag. Dels er der en **trivselsdagsorden**, hvor

mange kulturhuse ser sig selv som en del af løsningen på den stigende mistrivsel blandt unge. Dels er der et **fødekædehensyn** – hvis ikke nye generationer engageres, risikerer husenes brugerfællesskaber at stagnere.

Derfor rummer ønsket om unge ikke kun rekruttering, men en **grundlæggende ambition om fornyelse og relevans**. Her ligger et stort potentiale for **fælles initiativer**, fx partnerskaber mellem kulturhuse og uddannelsesinstitutioner eller et **tværkommunalt ungenetværk**, hvor unge kulturaktører kan kobles på eksisterende huse.

“Når først de unge finder vej ind, bliver de hængende. De opdager, at her er plads til dem.”

En anden vigtig observation er graden af loyalitet blandt de eksisterende brugere.

Mange kulturhuse rapporterer, at **en stor andel af deres besøgende er gengangere** – de deltager i mere end én type aktivitet, og de vender tilbage igen og igen. Det vidner om, at kulturhusene skaber **varige relationer og betydningsfulde fællesskaber**.

Denne form for vedvarende deltagelse er afgørende – for det er her, kulturhusene bliver **lokalsamfundets sociale infrastruktur**, ikke blot et sted for begivenheder, men et sted for tilhørsforhold.

“Når folk først træder ind over dørtærsklen, får de så meget igen, at de bliver.”

At fastholde denne styrke kræver dog, at kulturhusene kan **udvikle deres kommunikation og nå nye målgrupper**, samtidig med at de bevarer nærheden til de eksisterende fællesskaber.

Det kalder på samarbejde om fælles synlighed og en **fortælling om kulturhusene som lokale omdrejningspunkter**.

2.4. KULTURHUSENE SOM MØDESTED - OM VÆRTSKAB OG MENNESKELIGE RELATIONER

Et gennemgående fund i empirien er, at kulturhusene i høj grad forstår sig selv som sociale og kulturelle laboratorier – steder, hvor mennesker udvikler sig sammen, og hvor kunst og fællesskab smelter sammen. De fungerer som mødesteder, værksteder og understøttelse af vækstlag, hvor deltagelse i kultur også bliver deltagelse i samfundet.

Men denne funktion afhænger i høj grad af værtskabet – den måde, hvorpå kulturhusene tager imod, rummer og forbinder mennesker. Værtskabet er både en praktisk og relationel kompetence: det handler om at skabe rammer, hvor alle føler sig velkomne, og hvor relationer kan opstå på tværs af sociale, kulturelle og faglige skel.

Værtskabet bliver dermed selve motoren i den deltagelseskultur, som kulturhusene repræsenterer. Det er her, det menneskelige møde får en form, hvor forskellighed ikke blot tolereres, men aktivt bruges som ressource. I mange huse beskrives dette som en form for *relationelt fællesskab*, hvor medarbejdere, frivillige og brugere sammen skaber atmosfære, identitet og lokal betydning.

“Vi er ikke kun et sted, hvor man kan være med – vi er også et sted, hvor nogen tager imod én.” Denne selvforståelse rummer et væsentligt potentiale for kulturhusenes positionering: som fælles menneskelige og kulturelle ressourcer, der skaber forbindelser mellem borgerne, mellem kunst og hverdagsliv, og mellem lokalt engagement og sammenhængskraft.

Der kan identificeres tre typiske former for værtskab, som tilsammen udgør kulturhusenes menneskelige infrastruktur:

1. **Det sociale værtskab** – hvor nærvær, tilgængelighed og åbenhed danner grundlaget for mødet. Her skabes den umiddelbare oplevelse af tryghed og velkommenhed, som er afgørende for at sænke adgangsbarrierer.
2. **Det samskabende værtskab** – hvor brugere, frivillige og medarbejdere deler ejerskab og ansvar for aktiviteterne. Her bliver værtskabet en faciliterende rolle, der forvandler deltagelse til medskabelse og oplevelse til identitet.
3. **Det kulturelle værtskab** – hvor huset fungerer som kurator og brobygger mellem kunst, hverdag og civilsamfund. Her bliver værtskabet en form for kulturel dannelse, der hjælper borgere med at navigere, forstå og fortolke den verden, de er en del af.

Disse tre dimensioner gør værtskabet til noget langt mere end service – det er et **læringsrum for demokrati, empati og fællesskab**, hvor man både giver og modtager.

Flere af de interviewede kulturhusledere beskriver, hvordan værtskabet ikke må overlades til tilfældigheder eller enkeltes personlige kompetencer, men bør forankres som en **bevidst organisatorisk praksis**. Når værtskabet forstås som en del af husets strategi og ikke blot som adfærd, styrker det kontinuiteten og kvaliteten af mødet – også når medarbejdere eller frivillige skifter.

Værtskabet findes ikke kun i mødet mellem medarbejder og borger – det bør også være et **princip for samarbejde** mellem kulturhusene.

Et sammenbringende netværk, der bygger på værtskabets logik, kan skabe en ny form for kollegialt fællesskab:

- hvor store huse er værter for de små
- hvor erfarne huse åbner for læring og erfaringsdeling,
- og hvor fællesskab og nysgerrighed bliver det styrende sprog for samarbejde.

Dermed bliver værtskabet både **et værdigrundlag, en metode og et mindset**.

2.5. ANALYTISK OPSAMLING

1. Husene er hybride fællesskabsinstitutioner, der forener kulturelle, sociale og læringsmæssige formål og dermed udfordrer traditionelle skel mellem kulturinstitution og lokalt samlingssted.
2. Aktiviteterne dækker bredt, men kræver støtte og fælles kompetenceudvikling for at

- styrke de dybeste former for deltagelse – herunder frivillighed, samskabelse og borgerinitierede initiativer.
3. Brugergrundlaget er solidt, men mangler systematisk fornyelse, særligt med henblik på at engagere yngre generationer og nye befolkningsgrupper.

4. Kulturhusene fungerer som mødesteder, hvor *værtskabet og de menneskelige relationer* udgør kernen i den deltagelseskultur, som husene repræsenterer. Det er her, kulturens sociale og emotionelle betydning udfoldes.

3.0

SAMARBEJDE OG FÆLLES STEMME

3.1 SAMARBEJDE OG NETVÆRK – “VI DELER KULTUREN”

Et af de mest tydelige signaler fra undersøgelsen er kulturhusenes **store vilje til samarbejde**. Husene beskriver sig selv som åbne, delende og nysgerrige – men samtidig begrænset af tid og ressourcer.

“I Region Syddanmark sidder vi ikke med kortene tæt på kroppen – vi deler kulturen”

“Vi vil rigtig gerne samarbejde, men vi har simpelthen svært ved at finde tiden.”

“Det er ikke viljen, der mangler – det er hænderne.”

Empirien tegner et billede af et felt med **høj samarbejdslyst og lav samarbejdskapacitet**. Husene indgår allerede i mange lokale

partnerskaber – med biblioteker, skoler, foreninger og kommunale kulturforvaltninger – men det regionale niveau er svagere forankret.

Især kulturhusene **uden for de større byer** oplever, at afstande og forskellighed gør det vanskeligt at indgå i netværk.

Alligevel står der et klart ønske i empirien: **et tværkommunalt netværk og en fælles vidensstruktur**, der kan samle husene på tværs af kommunegrænser.

“Vi mangler et sted, hvor vi kan finde hinanden – både som mennesker og som huse.” Når husene selv siger *“Vi deler kulturen”*, italesætter de et klart ønske for fremtiden – en fælles vision: at opbygge et fællesskab med kulturhuse imellem som sparringspartnere, hvor erfaringer, metoder og idéer kan flyde frit mellem aktørerne.

Et sådant samarbejde skal dog ikke forstås som et nyt lag af administration, men som **en kreativ infrastruktur**, der gør kulturhusene stærkere i deres forskellighed. Forskelligheden er en styrke, ikke en udfordring – hvis den samles omkring fælles mål og sprog. *“Ordbogen skal samle os – den skal vise,*

hvor forskellige vi er, men også hvor meget vi har til fælles.”

Det peger på et behov for at skabe en **fælles platform for kulturhusene**, hvor der deles viden, arrangementer, kontaktoplysninger, metoder og cases. Denne platform kan både fungere digitalt (fx som et kompetence- og idébibliotek) og fysisk gennem årlige samlinger.

På den måde bliver samarbejdet ikke kun et projektmål – men et **bæredygtigt, socialt økosystem**, hvor kulturhusene fungerer som hinandens forlængede arme.

3.2. KOMMUNIKATION OG SYNLIGHED – FÆLLES STEMME, FÆLLES FORTÆLLING

Hvis kulturhusene har én fælles udfordring, så er det **synlighed**.

De fleste huse kommunikerer traditionelt via sociale medier, plakater, lokale aviser og mund-til-mund. Kun få har ressourcer til egentlig markedsføring, og endnu færre arbejder med systematisk evaluering eller dataindsamling om publikumsadfærd.

“Vi drukner i nyhedsstrømmen – og har svært ved at trænge igennem.”

“Vi gør, hvad vi kan med de midler, vi har, men vi når ikke ud til dem, der ikke allerede kender os.”

Parallelt hermed oplever mange, at kulturhusbegrebet i sig selv er **uklart for borgerne**.

Som flere påpegede i workshopsene: *“Folk ved ikke rigtigt, hvad et kulturhus er.”* Denne begrebslige uklarhed gør det vanskeligt at skabe en tydelig offentlig profil – og netop derfor er **behovet for et fælles sprog** så afgørende.

At **udvikle et fælles sprog og ensrettede kommunikationstilgange** for kulturhusene i Region Syddanmark er ikke blot en teknisk opgave, men et identitetspolitisk projekt.

Et fælles sprog vil kunne styrke husenes **kulturelle legitimitet** – og samtidig skabe et genkendeligt brand over for borgere, fonde og politikere.

“Vi skal have en fælles stemme, så borgerne ved, at kulturhuse kan meget mere, end de tror.”

En fælles fortælling om kulturhusene bør bygge på de værdier, der allerede er tydelige i empirien:

Fællesskab, frivillighed, værtskab, mangfoldighed, dannelse og lokal forankring.

Det er ikke blot ord, men bærende principper, der adskiller kulturhusene fra andre kulturinstitutioner.

Derfor er næste skridt at **omsætte disse værdier til konkrete kommunikationsredskaber** – en fælles fortælling, der kan anvendes af både små og store huse. Fx en værktøjskasse med fælles budskaber, visuel identitet og sprogbrug, som både understøtter lokal frihed og regional genkendelighed.

“Vi deler kulturen” kunne fungere som overordnet fortælling – enkel, inkluderende og identitetsskabende.

Ved at koble denne fortælling til en **tværkommunal kommunikationsindsats**, kan dette være med til at synliggøre husene som en samlet bevægelse, ikke blot som enkeltstående steder. Det vil styrke borgernes kendskab, øge deltagelsen og skabe politisk opmærksomhed omkring kulturhusenes betydning for hele regionens livskvalitet.

3.3 SAMARBEJDET SOM LØFTESTANG FOR UDVIKLING

Når kulturhusene i undersøgelsen taler om fremtiden, kredser mange af drømmene om netop **samarbejde og fælles udvikling**.

Flere nævner ønsket om:

- et **syddansk kulturnetværk**, da transporttid er en væsentlig faktor for flere huse,
- **makkerskaber og besøgsordninger** mellem huse,
- **fælles events og bytteordninger**,
- og ikke mindst et **overblik over kompetencer og ressourcer** – relateret til første punkt.

“Det ville være fantastisk at kunne slå op og se, hvem der kan hvad – så vi kan hjælpe hinanden.”

“Et makkerhus, hvor man besøger hinanden og deler erfaringer – det ville være guld værd.”

Disse forslag repræsenterer mere end praktiske ønsker. De viser en **kultur af kollegiali-**

tet og fælles ansvar, som er enestående i det danske kulturlandskab.

Kulturhusene ser ikke sig selv som konkurrenter, men som en **fælles bevægelse for deltagelse og fællesskab**.

Netop derfor bør samarbejde forstås som **den vigtigste innovationskraft**. Ved at understøtte de strukturer, der gør samarbejde muligt – økonomisk, organisatorisk og teknologisk – kan dette skabe et varigt aftryk: Et *kulturelt sammenhængende Syddanmark*, hvor kulturhusene fungerer som et netværk af lokale noder i et fælles system.

3.4 ANALYTISK OPSAMLING

1. Kulturhusene **ønsker samarbejde** – både fagligt og organisatorisk – som en vej til at styrke kvalitet, synlighed og bæredygtighed. De har en stærk samarbejdsvilje,

men mangler strukturer og ressourcer til at realisere den.

2. Der er behov for et **formelt netværk** og en **digital platform for viden og kontakt**.
3. Kommunikation og synlighed kræver et **fælles sprog og fortælling**, som tydeliggør husenes værdier og rolle i samfundet. Her kan pilotprojektets Kulturhusordbog være med til at samle fortællingen.
4. En samlende kraft kan være **initiativtager og facilitator** for dette samarbejde, så kulturhusene får organisatorisk rygstøtte til at udvikle sig som felt. De nuværende strukturer understøtter ikke tilstrækkeligt en fælles indsats. Det kan udfordre mulighederne for at tænke og handle på tværs, når samarbejdet begrænses af geografiske og organisatoriske skel. Det peger på et potentiale i at styrke det tværkommunale samarbejde, ligesom det understreger behovet for at se kultur som et fælles anliggende på tværs af kommunerne.

4.0

FRIVILLIGHED OG DELTAGELSE

4.1 FRIVILLIGHED, RESSOURCER OG BÆREDYGTIGHED – KULTURHUSENES GRUNDSTOF OG AKILLESHÆL

Frivilligheden er kulturhusenes bankende hjerte – men også deres mest sårbare punkt.

Næsten alle huse i undersøgelsen nævner **mangel på frivillige og økonomiske ressourcer** som deres største udfordring.

Frivillige er drivkraften bag mange aktiviteter, og uden dem mister husene deres særlige lokale forankring.

“Frivilligt arbejde kræver tid, og det er netop det, vi mangler.”

“Den eneste udfordring, jeg kan se, er, at vi alle har få ressourcer og skal bruge dem med omtanke.”

Denne dobbelte udfordring – økonomi og frivillighed – viser, hvor skrøbelig balancen kan være mellem ildsjæl og drift. Husene

er ofte afhængige af kortsigtede puljer og usikre indtægter, hvilket begrænser mulighederne for at planlægge langsigtet. Samtidig stiller det store krav til de få faste medarbejdere, der både skal koordinere, udvikle og drifte. Analysen peger på et tydeligt mønster:

Jo stærkere frivilligstruktur, desto mere robust er huset. Men frivilligheden kan ikke stå alene. Den kræver **professionel forankring, organisatorisk støtte og adgang til kompetencer**, fx inden for ledelse, udvikling og digital kommunikation.

Derfor giver det mening, at mange kulturhuse efterspørger **et samlende specialist-korps** – et fælles ressource-team, der kan rådgive i alt fra fondsansøgninger til frivillig-ledelse og markedsføring. En sådan struktur vil ikke blot løse praktiske udfordringer, men også signalere, at kulturhusene udgør et anerkendt felt med stort potentiale til at løfte mange samfundsmæssige dagsordener – forudsat at de tilbagevendende driftsudfordringer adresseres systematisk, og kulturhusene anses som en strategisk partner i udviklingen af civilsamfundet².

“Det ville være en kæmpe hjælp med en vidensplatform, hvor man kan søge sparring og vejledning. Det mangler vi.”

Det udsagn peger direkte på samarbejdsaftalens ambition om at styrke kulturhusenes rolle som professionelle aktører og sikre vinding og ressourceudveksling mellem kulturhusene.

4.2 FRIVILLIGHED OG FÆLLESSKAB – TO SIDER AF SAMME MØNT

Frivilligheden i kulturhusene er ikke kun arbejdskraft; den er **kultur i sig selv**.

Den skaber ejerskab, meningsfuldhed og lokal stolthed.

Når borgere bidrager som frivillige, bliver de medskabere af kulturhusets identitet – og det forstærker følelsen af fællesskab både hos den enkelte og i lokalsamfundet.

“Det handler ikke om, hvor mange timer folk lægger, men at de føler, de er en del af noget større.”

Denne forståelse flugter med forskningen fra VIVE (2018), som påpeger, at **frivillige fællesskaber understøtter sårbare borgergrupper i at bevæge sig fra marginalisering til aktivt medborgerskab**.² Kulturhusene gør netop dette i praksis – de skaber broer ind i civilsamfundet gennem handling, kreativitet og værtskab.

I en sundhedsfaglig optik bør denne erfaring ikke undervurderes. Kulturhusene repræsenterer **en unik social kapital**, som kan aktiveres langt bredere – hvis de får de nødvendige ressourcer og samarbejdsmechanismer.

Derfor er det ikke kun et kulturpolitisk anliggende, men et **udviklingsspørgsmål**, hvordan frivilligheden i kulturhusene understøttes, uddannes og fastholdes.

4.3 KULTUR OG TRIVSEL – SUNDHED I ET SOCIALT PERSPEKTIV

Kulturhusenes rolle rækker i dag langt ud over underholdning og oplevelse.

De fungerer som **uformelle sundheds- og trivselsarenaer**, hvor mennesker finder mening, netværk og styrke gennem fællesskab. *“Vi ønsker at afhjælpe ensomhed.”*

WHO har gentagne gange dokumenteret, at **kunst og kultur har markante positive effekter på mental sundhed og social trivsel** (WHO's Regional Office for Europe 2019).³ I en lokal, regional og national kontekst bliver denne indsigt særlig vigtig: kulturhusene bidrager allerede aktivt til **forebyggelse af**

² VIVEs evalueringsrapport fra 2018 med titlen “Inklusion og deltagelse af sårbare borgergrupper i samskabende arenaer – Evaluering af tre partnerskaber mellem civilsamfund og kommuner”, og den kan findes her: <https://www.vive.dk/media/pure/11231/2309741>

³ What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review” – udgivet af WHO's Regional Office for Europe i 2019. Rapporten bygger på over 3000 studier og konkluderer, at kunst har en betydelig rolle i forebyggelse af sygdom, fremme af sundhed og behandling af både fysiske og psykiske lidelser gennem hele livet. Link til rapport: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289054553>

ensomhed, stress og social isolation.

"Vi laver aktiviteter for dem, der står udenfor fællesskaberne – og vi kan se, at det virker."

De fleste huse peger på, at netop **fællesskab og deltagelse** er den største værdi, de skaber. De tilbyder rum, hvor man kan være med på egne præmisser – uanset alder, baggrund eller overskud. Derfor er det også bemærkelsesværdigt, at mange kulturhuse beskriver sig selv som **en slags folkelig velfærdsaktør** – en bro mellem kultur, sundhed og socialt liv.

"Når folk kommer her, glemmer de, at de er ensomme. De bliver en del af noget."

Denne funktion understøtter de nationale, strategiske mål om **et sundt og trivselsfremmende Danmark**, hvor kultur indgår som en aktiv del af folkesundhedsarbejdet. Men kulturhusene efterlyser, at denne rolle **bliver tydeligere anerkendt politisk**. De ønsker at blive betragtet som **partnere i sund-**

heds- og trivselspolitikken, ikke blot som leverandører af kulturelle arrangementer.

4.4 ANALYTISK OPSAMLING

1. Frivillighed er kulturhusenes stærkeste ressource – men kræver professionel støtte og strukturel forankring.
2. Kulturhusene spiller allerede en rolle i sundhedsfremme og trivsel, men efter-spørger anerkendelse.
3. Der er behov for **en videns- og kompetenceplatform**, som kan støtte husene i frivilligledelse, kommunikation og fonde-arbejde.
4. Frivilligheden er ikke blot et middel, men en værdi – et udtryk for kulturhusenes rolle som sociale fællesskabsbærere.

5.0

FREMTID OG ANBEFALINGER

5.1 FREMTIDS-DRØMME – FRA LOKALE ILDSJÆLE TIL TVÆRKOMMUNAL BEVÆGELSE

Kulturhusene i Region Syddanmark deler en fælles drøm:

At blive anerkendt som **uundværlige samfunds bærende institutioner** på linje med

sportens foreninger og de klassiske kulturinstitutioner.

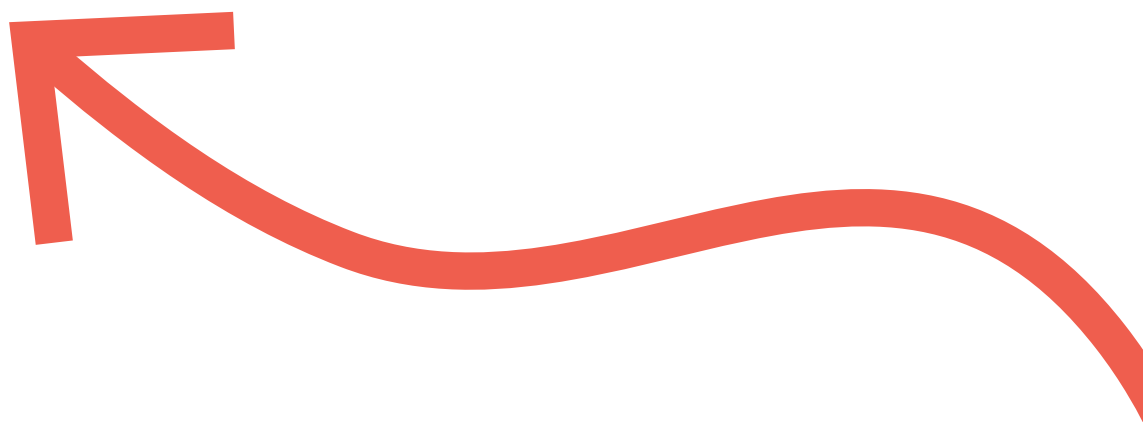
"Vi vil gerne være lige så kendte og anerkendte som sportsklubberne. Vi løfter jo også fællesskaber – bare på en anden måde."

Denne drøm handler ikke om prestige, men om **ligestilling i betydning**.

"Et kulturhus skal være et "værested", hvor man på daglig basis mødes om fællesspisning, kigger på kunst, hører live-musik og får skabt fællesskabsfølelse for det lokale, man bor i"

Kulturhusene ønsker at blive anerkendt for deres særlige rolle som **fællesskabsaktører**,

*“VI DRØMMER OM ET
SYSTEM, HVOR DET ER
NATURLIGT AT RÆKKE UD
– OG HVOR DET FØLES
TRYGT AT GØRE DET.”*

dannelsessteder og lokale udviklingsmotorer. De ønsker også en ramme, hvor samarbejde, vidensdeling og frivillighed ikke er midlertidige projekter – men **en permanent del af deres eksistensgrundlag**.

Blandt de fremtidsønsker, der går igen i empirien, finder vi:

- Et **fælles specialistkorps**, som kulturhuse kan trække på til rådgivning om fonde, organisering og frivillighed.
- Et **syddansk kulturnetværk** med årlige møder, nyhedsbreve og fælles events.
- En **digital idébank og besøgsordning**, hvor huse kan finde makkerhuse og dele erfaringer.

- En **fælles stemme og fortælling**, som styrker husenes synlighed over for borgere, presse og beslutningstagere.

- En **fælles støtteordning for drift og udvikling på tværs af kommuner og fonde**, der anerkender de mindre huses udfordringer og sikrer ligelig adgang til midler.

“Vi drømmer om et system, hvor det er naturligt at række ud – og hvor det føles trygt at gøre det.”

Disse drømme er ikke idealistiske. De er realistiske bud på, hvordan der kan **skabes en ny sammenhængskraft** – hvor fællesskab, læring og samarbejde bliver lige så vigtige som produktion og publikumstal.

5.2 ANBEFALINGER FRA KULTURHUSENE

De syddanske kulturhuse peger med stor tydelighed på en række områder, hvor nye tiltag på tværs af kulturhusene kan gøre en forskel for udviklingen af dem.

Nedenstående anbefalinger fra kulturhusene er samlet og formuleret på baggrund af både spørgeskemasvar, citater og tematiske tendenser.

De udgør rapportens afsluttende og vigtigste budskaber til beslutningstagere og andre relevante aktører:

1. UNDERSTØT ET TVÆRKOMMUNALT KULTURHUSNETVÆRK

For at sikre bredere deltagelse blandt kulturhuse og værksteder anbefaler kulturhusene selv at styrke den opsøgende indsats og etablere mere målrettede rammer for involvering. Den høje grad af frivillighed og lokale forskelligheder betyder, at det kræver betydelige ressourcer blot at kortlægge og engagere husene. En mere systematisk og understøttende tilgang – fx gennem netværk, facilitering og synliggørelse af muligheder – kan gøre det lettere for husene at deltage og bidrage aktivt. Det vil samtidig sikre, at den viden og de erfaringer, der findes lokalt, i højere grad bliver en del af den fælles udvikling. **Et formelt netværk for kulturhuse**, hvor både store og små aktører kan mødes, dele erfaringer og udvikle fælles projekter. Netværket skal have en let, men professionel struktur og kunne fungere både digitalt og fysisk – fx med to årlige møder og en online platform.

“Det betyder alt at mødes – bare to gange om året giver energi og nye idéer.”

Dette netværk skal ses som **et redskab til videndeling og samarbejde**, ikke som et administrativt lag, ligesom dette kunne være kontingentfrit, da husene aktivt fravælger allerede eksisterende netværk på grund af et for højt kontingent. At deltage i et sådant netværk kræver imidlertid ansatte med res-

sourcer til at tænke strategisk og i en sammenhængende kontekst.

Det vil skabe et fælles overblik, styrke fagligheden og sikre, at den samlede kulturkraft løftes i fællesskab i et lokalt kulturnetværk, der rækker ud over den enkelte kommunes grænser.

2. SKAB ET SPECIALISTKORPS

Kulturhusene efterlyser et **fælles ressourcested** – et sted, man kan henvende sig for at få rådgivning, sparring og redskaber.

På tværkommunalt eller nationalt plan kan der etableres et specialistkorps, som stiller ekspertise til rådighed inden for fx fondsansøgninger, frivilligledelse, projektudvikling og digital markedsføring. Et sådant korps kunne bestå af eksterne specialister, men pilotprojektet peger på potentialet i, at husene selv løfter opgaven ved at bidrage med de fagfelter og den viden, de hver især er specialister inden for. Kulturhusene i workshopforløbet ser positivt på en sådan model, hvis overblikket over husene og deres specialer bliver løst. Ved at være synlig på et kort eller en liste, accepterer husene dermed at være nogen, man kan række ud til for sparring.

3. STYRK DEN FÆLLES FORTÆLLING OG SYNLIGHED

Kulturhusene efterspørger et fælles narrativ i deres kommunikation med omverdenen. Der er brug for et **fælles kommunikationsprojekt**, som udvikler et sprog og en visuel identitet for kulturhusene i Syddanmark. Pilotprojektets data indikerer, at vejen til at engagere de mindre kulturhuse begynder lokalt og regionalt frem for nationalt. Mindre huse er ofte tilbageholdende med at indgå i større netværk og kræver en konkret invitation samt tydelig relevans, før de deltager i den fælles ”kulturhus-arena”. Mange udtrykker usikkerhed om, hvorvidt de overhovedet tilhører målgruppen, og om de har adgang til at være med.

En fælles kampagne – fx under overskriften

“Vi deler kulturen” – kan skabe genkendelighed og fællesskab på tværs af byer og lokalsamfund.

Denne indsats skal ikke erstatte de enkelte huses stemmer, men styrke dem gennem et fælles udtryk og fælles budskaber.

“Vi skal vise, at kulturhusene er for alle – ikke kun for dem, der allerede kender os.”

4. UNDERSTØT FRIVILLIGHEDEN SOM UDVIKLENDE RESSOURCE

Der er et stort potentiale i at skabe rum og energi til frivilligt engagement i kulturhusene. Det handler om at gøre det attraktivt og nemt at være med – og om at understøtte fællesskaber, hvor frivillige føler sig motiverede og værdsatte. Gennem et fælles fokus på at styrke rammerne for deltagelse – fx ved at dele erfaringer om, hvordan man bedst understøtter frivilliges lyst til at bidrage og blive – kan kulturhusene arbejde systematisk med frivillighed uden at gøre det til en formaliseret ressource på linje med drift. Det kan fx ske gennem et **frivilligkorps på tværs af huse**, fælles kurser eller digitale netværk for frivillige.

Frivilligheden er ikke gratis – men den er uvurderlig, og den kræver investering i ledelse og læring.

5. ANERKEND KULTURHUSENES ROLLE I SUNDHEDS- OG TRIVSELSARBEJDET

Kulturhusene bidrager allerede til **mental sundhed, social sammenhængskraft og forebyggelse af ensomhed**.

Således pointerer kulturhusene, at der er et stort potentiale i at anerkende og anvende kulturhusene som vigtige samfundsaktører i forhold til at fremme blandt andet trivsel og sundhed og ikke alene se dem som kulturformidlere. Det vil synliggøre kulturhusenes rolle yderligere som **trivselsaktører**.

6. SKAB ET OVERBLIK OG EN FÆLLES DATAINDSATS

Endelig peger husene på, at der mangler systematik i, hvordan kulturhusenes indsatser dokumenteres.

Der er behov for, at kulturhusene understøttes i udviklingen af **fælles målemetoder og dataindsamling**, så husene kan vise deres værdiskabelse – både kulturelt, socialt og økonomisk.

*“DET BETYDER ALT
AT MØDES – BARE TO
GANGE OM ÅRET
GIVER ENERGI OG
NYE IDÉER.”*

Det vil styrke deres argumentation over for fonde, kommuner og andre relevante aktører og skabe et mere sammenligneligt grundlag for fremtidig støtte.

5.3 AFSLUTNING – ET KULTURELT SAMMENHÆN- GENDE SYDDAN- MARK

Kulturhusene i Region Syddanmark er meget mere end bygninger.

De er **laboratorier for fællesskab, demokrati og dannelse** – steder, hvor mennesker ikke

blot forbruger kultur, men medskaber den. *“Det handler om at være sammen om noget, der giver mening – og det er det, kulturhusene kan.”*

Denne rapport har vist, at kulturhusene:

- favner en imponerende bredde i aktiviteter og målgrupper,
- løfter en voksende rolle i sundhed, trivsel og lokal udvikling,
- og udviser en stærk vilje til samarbejde på tværs.

Men den har også vist, at potentialet er langt større, hvis der tages et aktivt medansvar for at samle og styrke feltet.

Det kræver struktur, ressourcer og anerkendelse.

Kulturhusene står klar. De har erfaring, ildsjæle og en vilje til samarbejde, som rækker langt ud over kommunegrænser.

5.4 PILOTPROJEK- TETS PRODUKTER - FRA KORTLÆG- NING TIL FÆLLES DIGITAL INFRA- STRUKTUR

Som opfølgning på pilotprojektets indsigter og drøftelser foreslås en række supplerende produkter, der kan styrke samarbejde, synlighed og faglig sammenhængskraft i det syddanske kulturhusfelt.

1. KORTLÆG- NINGEN - DET GRUNDLÆGGEN- DE OVERBLIK OG VIDENSGRUND- LAG

Det er på baggrund af ønsker fra workshopforløbet samt det empiriske materiale, hvori kulturhusene ønsker samarbejde og vidensdeling - men mangler overblik - at arbejdet med at udvikle *en offentlig tilgængelig og delbar kortlægning* af Region Syd-danmarks kulturhuse er opstået. Kortlægningen fungerer som et digitalt atlas over kulturhusenes ressourcer, aktiviteter og kontaktheder. Den gør det muligt at skabe overblik, identificere potentielle samarbejds- og synliggøre den store variation i feltet - fra små, frivilligdrevne mødesteder til større, professionelle kulturinstitutioner. En sådan platform bliver et centralt værktøj for kommunerne, andre relevante aktører og husene selv. Første skridt til samarbejde er kendskab.

2. KULTURHUS- ORDBOGEN - ET FÆLLES SPROG FOR ET MANG- FOLDIGT FELT

For at uddybe kulturhusenes fælles fortælling og skabe en mere præcis forståelse af deres virke er der i pilotprojektet udviklet en **Kulturhusordbog**. Omdrejningspunktet er ønsket om et fælles sprog, der kan bygge bro mellem meget forskellige praksisser, driftsformer og selvforståelser - og samtidig styrke kulturhusenes fælles identitet.

Kulturhusordbogen indkredser de begreber, der ofte anvendes i kulturhusfeltet, men som tolkes forskelligt - såsom **fællesskab, værtskab, dannelse, frivillighed, samskabelse og brugerdreven kultur**. Hvert begreb ledsages af en kort definition, eksempler fra praksis og refleksionsspørgsmål, der kan anvendes i strategisk udvikling, partnerskab og evaluering.

Ordbogen skal ikke forstås som et forsøg på at standardisere kulturhusenes arbejde, men som et *bevidsthedsskabende redskab*, der synliggør forskelligheden og styrker refleksionen over kulturhusenes betydning.

Den kan anvendes som:

- **Et refleksionsværktøj** i udviklingsprocesser og bestyrelsesarbejde.
- **Et kommunikationsværktøj** i dialogen med fonde, kommuner og samarbejdspartnere.
- **Et læringsværktøj** i netværk, uddannelse og onboarding af nye medarbejdere og frivillige.

I et tværinstitutionelt perspektiv kan ordbogen fungere som fælles referencepunkt - et sæt "kulturhusbegreber" udviklet nedefra, men med anvendelse opad i systemet. Dermed bliver den både et sprogligt og strategisk værktøj til at positionere kulturhusene

som en samlet aktør i det syddanske kulturlandskab.

3. ET DIGITALT PILOTINITIATIV – KULTURHUSBOTTEN SOM NY VIDENS-INFRASTRUKTUR

Som en naturlig forlængelse af kortlægningen og ordbogen foreslås etableringen af et **pilotprojekt: Kulturhusbotten**. Denne skal fungere som en digital assistent og vidensnavigator for kulturhusene – et værktøj, der samler eksisterende data og viden, og gør den aktiv og anvendelig i hverdagen. Ved at integrere kortlægningens data og ordbogens begreber i et digitalt interface kan Kulturhusbotten fx:

- foreslå relevante huse eller partnere ud fra temaer, profil og geografi,
- give inspiration til samarbejdsformer, navne og projektidéer,
- hjælpe med at formulere ansøgninger, formidling og nye aktiviteter,
- og pege på eksisterende ressourcer, netværk og cases i regionen.

Pilotprojektet kan testes i et begrænset antal kulturhuse, hvor erfaringerne bruges til at udvikle modellen videre. Målet er at undersøge, hvordan kunstig intelligens kan anvendes som *praktisk redskab til fællesskabsudvikling* – et eksempel på, hvordan digital innovation kan understøtte kulturens økosystem på en meningsfuld og menneskecentreret måde. Kulturhusbotten repræsenterer et målrettet forsøg på at digitalisere og effektivisere udvalgte driftsområder, hvor den som en letvægts specialistløsning kan aflaste kulturhusene ved at varetage opgaver relateret til netværksdannelse og brugerhenvendelser – særligt dem, der vedrører koordinering mellem huse og videreformidling af information.

5.5 PERSPEKTIV

De tre produkter – kortlægningen, kulturhusordbogen og Kulturhusbotten – udgør

tilsammen fundamentet for en fælles digital og organisatorisk infrastruktur for kulturhusene i Region Syddanmark. De repræsenterer tre niveauer af viden:

- *Overblik* gennem kortlægningen,
- *Forståelse* gennem ordbogen,
- *Handling* gennem Kulturhusbotten.

Sammen kan de skabe et fundament for et bæredygtigt netværk, hvor kulturhuse ikke blot deler erfaringer, men udvikler en fælles fortælling og et fælles sprog om, hvad de er – og hvilken rolle de spiller i fremtidens lokale og regionale fællesskaber.

5.6 ANALYTISK OPSAMLING

- **Kortlægningen** skaber overblik og synlighed. Den fungerer som et strategisk udgangspunkt for samarbejde, videndeling og fælles prioritering på tværs af kommunegrænser.
- **Kulturhusordbogen** styrker kulturhusenes fælles identitet og sprog. Den synliggør feltets værdier og praksisser og fungerer som et refleksions-, kommunikations- og læringsværktøj for både huse, partnere og beslutningstagere.
- **Kulturhusbotten** repræsenterer et nyt digitalt pilotprojekt, der omsætter kortlægning og viden til aktiv brug i hverdagen. Den kan fungere som digital sparringspartner og videnshub for kulturhusene – og som et forbillede for, hvordan teknologi kan understøtte samarbejde og fællesskab.
- Samlet set danner de tre produkter grundlag for en fælles digital infrastruktur i det syddanske kulturlandskab, hvor data, sprog og menneskelig praksis bindes sammen.
- Udviklingen af disse værktøjer peger frem mod en ny fase i arbejdet med kulturhusene – fra kortlægning til kapacitetsopbygning, fra overblik til handling.

“MED KORTLÆGNINGEN,
KULTURHUSORDBOGEN
OG KULTURHUSBOTTEN ER
FØRSTE SKRIDT TAGET. NU
HANDLER DET OM AT BYGGE
VIDERE – SAMMEN”

6.0

SAMMEN OM KULTURENS FREM TID

Denne rapport har tegnet et nuanceret billede af kulturhusene i Region Syddanmark som dynamiske fællesskabsaktører, der forbinder mennesker, steder og idéer. Fra lokale ildsjæle til regionale visioner står det klart, at kulturhusene rummer et enormt potentiale – ikke kun som formidlere af kunst og kultur, men som sociale, demokratiske og sundhedsfremmende kraftcentre.

Men potentialet kræver opbakning. Det kræver strukturer, der understøtter sam-

arbejde, synlighed og frivillighed. Det kræver digitale og organisatoriske værktøjer, der kan omsætte viden til handling. Og det kræver, at kulturhusene anerkendes som en strategisk ressource i udviklingen af samfundet.

Med kortlægningen, kulturhusordbogen og Kulturhusbotten er første skridt taget. Nu handler det om at bygge videre – sammen.

Sammen om kulturen